

har staaet til Peder Madsen, har han ogsaa værdifulde Forudsætninger til at løse den foreliggende Opgave. Med Interesse følger man derfor Skildringen af Peder Madsens Levned fra hans Barndom i en vestjydsk Egn (Vinding Sogn ved Holstebro) gennem Skolegangen i Viborg til Studieaarene i Kjøbenhavn og den lange Udenlandsrejse, især til Tyskland og Italien, men Biografiens Tyngdepunkt kommer naturligvis til at ligge i Fremstillingen af Madsens Virksomhed som Universitetslærer (fra 1874), som teologisk Forfatter og som Deltager i Datidens kirkelige Arbejde. Et Slutningskapitel behandler hans korte Virksomhed som Sjællands Biskop (1909—1911).

Madsens aandelige Udvikling og hans Arbejde udadtil er behandlet med omtrent lige stor Udførlighed. Nu og da kunde man nok ønske, at Forf. havde været noget mere indgaaende i sin Fremstilling, navnlig da et saa enestaaende Materiale har staaet til hans Raadighed, men det Stof, som er medtaget, er bearbejdet baade med den skolede Forskers metodiske Sikkerhed og med den pietetsfulde Discipels Takt. Selv mange, der ikke staar med ubetinget Beundring for Peder Madsens dogmatiske Standpunkt eller hele Livssyn, vil sikkert gennem denne ædruelige Skildring modtage et smukt Indtryk af hans unægtelig temmelig begrænsede, men helt igennem redelige og lødige Personlighed.

B. K.

Dels paa Grundlag af egne aarelange Indsamlinger og Studier i Marken dels støttet paa ældre Samlinger i Bibliotheker og Museet paa Sønderborg Slot har Lektor Dr. Henrik Ussing, Sorø, i en anselig, smukt udstyret Bog, *Det gamle Als* (1926), skildret Bondelivet paa Als, som det formede sig i 19. Aarh. i Tiden mellem Udskiftningen og den moderne Maskindrifts Begyndelse. Paa en fyldig og alsidig Maade gøres der Rede saavel for det egentlige Bondebrug som for Livet inden Døre til Hellig og Sogn, ligesom der som Tillæg gives en Række folkløriske Meddelelser og historiske Sagn. Der kan naturligvis ikke her være Tale om at gaa nærmere ind paa Indholdet; blot skal der lige gøres opmærksom paa det Gilde, »Fittesdans«, der ned til vor Tid er bleven holdt i Øens sydligste Sogn, Lysabild, St. Vitus' Dag d. 15. Juni. Man mindes Bestemmelsen i Haderslev Stadsret fra 1292, at ingen Mand maa bryde Helg med nogenslags Gærning »uden den Dag, Viti og Modesti, der Konning vandt Rø« (§ 8), og spørger uvilkaarlig, om vi her staar overfor en ældgammel middelalderlig Relikt, svarende til de Glædesfester, hvormed man i Haderslev aabenbart har fejret Dagen for Arkonas Erobring.

Saa vidt Anm. kan se, er der kun godt at sige om Værkets Hoveddel, thi at den nationale Side, Kampen mellem Dansk og Tysk, ikke berøres, undskyldes jo af den kronologiske Begrænsning. Derimod kunde der utvivlsomt have været gjort langt mere ud af de to Indledningskapitler »Herskabet« og »Skole og Kirke«. Man kunde have ønsket en blot nogenlunde udtømmende Skildring af »Hertugens« Stilling til Befolkningen og savner et Billede af det ejendommelige, særprægede indfødte Præsteskab, der samlede sig om gamle Biskop Jørgen Hansen i Guderup og netop i høj Grad var et Udsnit af »det gamle Als«. M. M.

I Løbet af 1926 er udkommet forskellige Bidrag til Københavns Historie.

Den kendte Forsikringshistoriker cand. polit. Kr. Thorsen har med et stort og smukt udstyret Skrift: *Det kongelig oktroierede Sø-Assurancekompagni 1726—1926* givet et betydeligt Bidrag til dansk Søforsikrings Historie. Værket har først og fremmest forsikringsteknisk og forsikringshistorisk Interesse og ligger for saa vidt udenfor dette Tidsskrifts Rækkevidde. Samtidig giver det dog ogsaa Oplysninger om Handelslivet og dets Vilkaar gennem Tiderne. Særlig omfattende er de ikke. For den ældre Tids Vedkommende har Forfatteren været henvist til spredte Notitser i Rigsarkivets Regnskabsprotokoller og Afregninger med Statens Kreditorer, for Kompagniets egen Virketid har det været en Mangel, at dets Arkivalier er ufuldstændigt bevarede. Særlig beklager man, at det aabenbart ikke har været muligt at opstille en Statistik over Handelsekspeditioner, for hvilke der gennem de 200 Aar har været tegnet Assurance. I første Halvdel af 17. Aarhundrede kan det konstateres, at man i Holland og Hamburg har forsikret navnlig det ostindiske Kompagnis farefulde Farter. Formodningen om, at der allerede i de sidste Decennier af 16. Aarhundrede er tegnet Søforsikring for danske Skibe er maaske rigtig, men dog væsentlig bygget paa Fortolkninger og Slutninger. I »Admiralskabs«institutionen at finde en Forløber for Søassurance hænger vel sammen med den gammelkendte Tilbøjelighed til altid at spore historiske Fænomeners Oprindelse saa langt tilbage som muligt. Selskabets Oprindelse skyldes dels den merkantilistisk bestemte Uvilje over, at der ved fremmed Forsikring gik Penge til Udlandet, dels det praktiske Forhold, at det altid viste sig forbundet med Vanskeligheder at faa forfaldne Erstatninger udbetalt. Af Præmietarifferne faar man Oplysning om den større eller mindre Risiko, som var knyttet til de forskellige